

metódusáról és szigorú kritikájáról tesz tanúságot. Közli görögül — kritikai apparátussal — Irene császárné két sírversét, a monostor fölavatási ünnepére írt két költeményt, a császárné prózában írt életrajzát, Manuel császárnak (Irene fiának) sírversét, Makarios monostori apátnak a sírversét, végül mindazon középkori értesítéseket, melyek a monostor állapotára és történetére vonatkoznak. Az értékes füzetet a Pantokrator-monostornak, a mellette lévő ú. n. Irene-szarkofágnak és a velencei Pala d'oro Irene-portréjának a képei, valamint a monostor alapítására írt költemény oxfordi kéziratának egy facsimile-mintája díszíti. A külföldi tudományos világ tájékoztatására szolgál a németnyelvű kivonat, mely ugyancsak a kiadványban foglal helyet.

A messze idegenbe, a világ egyik művelődési központjába került magyar királyleány történetét, mely csodálatosan eleven korképet tár elénk, nemcsak a tudós, hanem a művelt közönség is érdeklődéssel olvashatja, mert a szerző tudományos fejtegetéseit mélyen érző kedélye és színes előadása vonzóvá és élvezetessé teszi.

Szabó Miklós.

Kúnsági krónika. Ki hinné ma, hogy volt egyszer, nem is nagyon régen, volt itt a Nagy-Alföld áldott közepén egy tövidék, ahol az emberek ladikon közlekedtek és úgy éltek majdnem, mint ama híres, ős, svájci tavi cölönéítmények népei. Még a konorsót is ladikon vitték ki a temetőbe. A lakosság jórésze pedig falutól, várostól messzeszakadtan, félvadon terelgette a szilaj gulyát a réthén, vagy vadászott, csikászott, rákászott kedve szerinti ős-szabadságban, télen-nyáron.

A folyók szabályozása eltüntette a híres Sárretet, a lakosságát pedig régesrég megtizedelte a sok-sok tatar-török dúlás. Kivándoroltak meg visszaköltöztek, új templomot építettek és építési engedélyért sok instancián instálták a bécsi udvart. Kirusztultak falvak és városok. Ki hallotta, hogy például Kolbász nevű magyar város is volt valaha ott?

És ki tudná ma mindezt és még sok egyebet ezen kívül, ha elő nem állana most a nem tudom hányadik tatárjárás után a kúnok legújabb krónikása, a tudós etnografus Szi-

gethy Győrffy István és le nem írná népe multját.

Csupa igaz, színmagyar élet mind, amiről regél. Érdekesnek egy-egy része olyan, hogy akár a Cooper Vadölői, Vadfogói és Utolsó mohikánjai közt élünk vele. De nem indiánok ám ezek, hanem ennen véreink: báránybőrben és „tölgyfagatyában“, de tele józan bölcseséggel, becsülettel és életszívszággal.

Királyok, városok, országok, fényes urak harcai: hallottunk már róluk eleget, ám ki gondolta, hogy a falunak, de még annak a lápi kotunak is históriája van. És milyen lélekbe markoló az a história, mikor az ártatlan nép ezreit aratja vagy köti gúzsba az idegen rabló!

Nehéz azt eldönteni, hogy minek nevezzük Győrffy István könyvét, regényes rajznak-e, tárca-sorozatnak-e, avagy tudománynak. Mert szórakoztat, gyönyörködtet és mégis új és becses minden lapja a tudomány számára is. Új utat tör e kis könyv a történetírásban éppenúgy, mint a népismeretben. És rég elfeledett kincseket ment meg a magyar kultúrának. De egyet a tudományból messze elrúgott, a nagyképű unalmasságot, a halálos komolyságot. —tán.

Regényfordítások. (Dosztojevszkij: Emlékiratok a holtak házából; Emile Baumann: Jób, az elhivatott; Balzac: Két fiatal asszony levelesládája.)

Oroszország közé azok közé az országok közé tartozott Európában, amelyekről a legkevesebbet tudtak Nyugaton. Jóformán csak az irodalom keresztül vettek róla tudomást s így érthető az a nagy érdeklődés, mely az orosz írók munkáját kísérte, mikor lefordították különböző európai nyelvekre. *Dosztojevszkij* volt az, aki a szenvedő, ezer sebből vérző Oroszországot fedte föl az európai olvasóközönség előtt s először mutatott rá azokra a hibákra, amelyeket orvosolni kell. Az *Emlékiratok a holtak házából* c. regény a szibériai foglyok életének hű rajzát adja s itt az író saját élményeit beszéli el. Gorjancikov Petrovics Sándor a főhős, aki féltékenységből megölte feleségét, de ezt csak azért szerepelteti *Dosztojevszkij*, mert ha politikai vétségről beszélt volna, a cenzura nem engedte volna kinyomtatni a regényt.